

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ДУ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ
З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ» МОЗ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ»

**Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції
з міжнародною участю, присвяченої пам'яті ректора, члена-
кореспондента НАМН України, професора Леоніда Якимовича Ковальчука**

**«РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВИЩУ ОСВІТУ»
У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ
ОСВІТІ УКРАЇНИ»**

**(з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України
за допомогою відеоконференц-зв'язку)**

**21-22 травня 2015 року
м. Тернопіль**

Тернопіль
ТДМУ
«Укрмедкнига»
2015

Відповідальний за випуск: проф. А. Г. Шульгай

«Реалізація Закону України «Про вищу освіту» у вищій медичній та фармацевтичній освіті України» (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку) : матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції з міжнародною участю, присвяченої пам'яті ректора члена-кореспондента НАМН України, професора Леоніда Якимовича Ковальчука (Тернопіль, 21–22 трав. 2015 р.) / Терноп. держ. мед. ун-т ім. І. Я. Горбачевського. – Тернопіль : ТДМУ, 2015. – 608 с.

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ МНЕМОНІЧНИХ ФРАЗ ДЛЯ КУРАЦІЇ ХВОРИХ СТУДЕНТАМИ-ІНОЗЕМЦЯМИ 6-ГО КУРСУ ЗА КРЕДИТНО-MОДУЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ НА КАФЕДРІ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ ТА ЕПІДЕМІОЛОГІЇ БДМУ

В.Д. Москалюк, В.Д. Сорохан, А.С. Сидорчук
Буковинський державний медичний університет

THE EXPERIENCE OF USING MNEMONIC PHRASES FOR THE CURATION OF PATIENTS BY FOREIGN STUDENTS 6TH YEAR ON THE CREDIT-MODULE SYSTEM AT THE DEPARTMENT OF INFECTIOUS DISEASES AND EPIDEMIOLOGY BSMU

V.D. Moskaliuk, V.D. Sorokhan, A.S. Sydorчук
Bukovinian State Medical University

Резюме. В статті наводиться довід використання мнемонічних фраз LIQOR AAA та PAM HUGS FOSS для курації хворих студентами-іноземцями.

Summary. The article deals with the experience of using mnemonic phrases liqor aaa and pam hugs foss for the curation of patients by foreign students.

Вступ. Слово «Мнемоніка» походить від грецького *mnemonika* – пам'ять і позначає різні прийоми і способи, що полегшують запам'ятовування і збільшують обсяг пам'яті шляхом утворення штучних асоціацій. Мнемонічна фраза – це стійкий умовний вираз для запам'ятовування тієї чи іншої інформації.

Так як безпосереднє спілкування із пацієнтами у стаціонарі є важливим етапом підготовки майбутнього лікаря, вміння в стислий проміжок часу вірно оцінити скарги і зібрати анамнез хвороби є надзвичайно важливим. Тому використання мнемонічних фраз для курації хворих студентами-іноземцями сприяє структуризації скарг і анамнезу хворого.

Основна частина. Навчальний процес на кафедрі інфекційних хвороб та епідеміології для студентів-іноземців 6-го курсу медичного факультету № 3 здійснюється за кредитно-модульною системою відповідно до положень Болонської декларації у системі вищої медичної освіти. На кафедрі викладаються дві клінічні дисципліни: інфекційні хвороби з ВІЛ-інфекцією (в структурі робочої навчальної програми з внутрішньої медицини 4-6 курсів) та актуальні проблеми інфекційних хвороб та ВІЛ-інфекції (курс за вибором).

Навчальний процес складається з двох частин: практичні заняття та індивідуальна робота студента. Поточна навчальна діяльність студентів контролюється під час практичних занять із використанням тестів, шляхом розв'язування ситуаційних задач, співбесіди. Важливим завданням при викладанні інфекційних хвороб студентам-іноземцям є опанування практичних навичок і вмінь. Незамінними на кінцевому етапі опанування практичних навичок і вмінь є безпосередній контакт студентів із профільними, тематичними пацієнтами.

Для оцінки болю будь-якої локалізації як однієї із скарг пацієнтів з інфекційною патологією студентам-іноземцям пропонується використовувати «мнемонічну фразу» (mnemonic): LIQOR AAA, де L означає локалізацію болю (location of the pain), I – інтенсивність болю (intensity of the pain), Q – характер болю (quality of the pain), O – початок/поява болю (onset of the pain), R – радіація болю (radiation of the pain), A – фактори, які посилюють біль (aggravating factors), A – фактори, які послаблюють біль (alleviating factors), A – асоційовані симптоми (associating symptoms).

Для збору анамнезу життя (past medical history) студентам-іноземцям пропонується використовувати іншу «мнемонічну фразу» (mnemonic): PAM HUGS FOSS, де P означає наявність подібних скарг в минулому (previous presence of the symptom (same chief complaint)), A – алергію на ліки, їжу, хімічні речовини, пил, тощо (allergies for drugs, foods, chemicals, dust, etc.), M – будь-які ліки, які приймав пацієнт (medicines (any drugs the patient used)), H –

госпіталізацію з приводу будь-якої хвороби в минулому (hospitalization for any illness in the past), U – зміни діурезу, особливо у хворих на цукровий діабет (urinary changes (especially if diabetic or elderly)), G – скарги шлунково-кишкового тракту (зміни дієти, характер випорожнень, тощо) (gastrointestinal complaints (diet changes, bowel movements, etc.)), S – сон (sleep pattern (waking up/going to sleep, etc.)), F – наявність хронічних захворювань у родині (family history (similar chief complaints/serious illness)), O – акушерські/гінекологічні скарги (OB/GYN history (LMP, abortions, etc.)), S – статеве життя (sexual habits (active/preferences/STD, etc.)), S – соціальне життя (робота/дім/паління/алкоголь, тощо) (social life (job/house/smoking/alcohol, etc.)). Вказані «мнемонічні фрази» широко використовуються в практиці лікарів США та Канади.

Другою не менш важливою частиною навчального процесу зі студентами-іноземцями на шостому році навчання у медичному вузі є індивідуальна робота, спрямована на формування самоосвітньої компетентності. Власне зміна освітньої парадигми на сьогодні «диктує необхідність» набуття студентами-медиками навичок самостійної практичної, дослідницько-пошукової діяльності. Перехід до інформаційно-технічного розвитку сучасного суспільства детермінував «нову» роль викладача як модератора навчального процесу, який замість трансляції знань має скеровувати інтелектуальні можливості, використовуючи прагнення до самопізнання, саморозвитку та самоорганізації. Бажаним результатом є формування самоосвітньої компетентності як сукупності взаємопов'язаних якостей особистості, необхідних для безперервного удосконалення самостійної навчальної діяльності.

На кафедрі інфекційних хвороб та епідеміології Буковинського державного медичного університету в навчальному процесі з іноземними студентами впроваджено стимулювання активного мислення в процесі виконання різних завдань, передусім творчого характеру за наявності високої мотивації в рамках особистісно-орієнтованого підходу. Водночас імплементовано засади компетентнісного підходу, метою якого є вміння вирішувати проблеми пацієнта з інфекційною патологією, «складного діагностичного» випадку тощо. Рівень ефективності формування самоосвітньої компетентності якісно підвищиться, якщо студент матиме установку на безперервне удосконалення самоосвітньої діяльності та відчуття власної відповідальності за досягнення успіху.

Слід зазначити, що студенти активно відгукуються на таку практику, яка є вагомим стимулом для набуття ними нових знань у процесі здобуття фаху лікаря.

Висновки. Використання мнемонічних фраз для курації хворих студентами-іноземцями 6-го курсу сприяє структуризації скарг, анамнезу хворого і на нашу думку авторів є

корисним в роботі у клініці. Системний, особисто-орієнтований та компетентнісний підходи в самоосвітній діяльності студента сприяють реалізації викладачем навчального процесу на якісно новому рівні.

Література

1. Блонских П.П. Память и мышление. – СПб. : Питер, 2001. – 288 с.
2. Болотон В.А., Сериков В.В. Компетентносная модель: от идеи к образовательной программе / В.А. Болотон, В.В. Сериков // Педагогика. – 2003. – № 10. – С. 8-14.
3. Зиганов М.А., Козаренко В.А. Мнемотехника. – М. : ШРЧ, 2000. – 173 с.

4. Москалюк В.Д., Сидорчук А.С. Якісна медична освіта на додипломному етапі: міф чи реальність? / В.Д. Москалюк, А.С. Сидорчук, Н.А. Богачик, Я.В. Венгловська // Матер. Х Ювілейної Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. уч. «Кредитно-модульна система організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичному) навчальних закладах України на новому етапі» (Тернопіль, 18-19 квіт. 2013 р.): у 2 ч. / Терноп. держ. мед. ун-т ім. І.Я. Горбачевського. – Тернопіль: ТДМУ, 2013. – Ч. 1. – С. 451-452.

5. Sydorчук A.S., Halvala Y., Sydorчук L. Activation of self-study among medical students within the competence-based approach in teaching of clinical and theoretical disciplines / A.S. Sydorчук, Y. Halvala, L. Sydorчук // Young Scientist. – № 1 (16). – 2015. – P. 137-140.

РОЛЬ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ З ФАРМАКОЕКОНОМІКИ У ФОРМУВАННІ ЗНАТЬ КЛІНІЧНОГО ПРОВІЗОРА

Н.Я. Музика, А.О. Паламар, Р.Ю. Басараба

Буковинський державний медичний університет, Чернівці, Україна

Одним з елементів вивчення фармакоеконіміки у студентів спеціальності «Клінічна фармація» є виробнича практика. Метою виробничої практики з фармакоеконіміки є закріплення теоретичних знань з дисципліни та отримання практичних навичок, їх використання в процесі різноманітної роботи клінічного провізора в лікувально-профілактичному закладі чи аптеці.

Період проходження практики поділяється на два етапи: перший – на базі лікувально-профілактичного закладу (ЛПЗ), другий – на базі аптеки. Згідно робочої навчальної програми виробнича практика з фармакоеконіміки проводиться на V курсі (IX семестр) і складає 108 годин (два робочі тижні). Обліковою документацією проходження практики є щоденник виробничої практики та звіт про її проходження.

Під час проходження практики в лікувально-профілактичному закладі студенти мають можливість проводити

фармакоеконімічний аналіз ліків та схем лікування, визначати оптимальні препарати або схеми лікування з позицій фармакоеконіміки для формування локального формуляра, формувати рекомендації лікарям щодо раціонального використання ліків, проводити аналіз безпеки застосування лікарських препаратів та розрахунок витрат на корекцію побічних ефектів.

При проходженні виробничої практики на базі аптечного закладу студенти надають рекомендації провізорам щодо раціонального використання ліків, проводять порівняльну фармакоеконімічну оцінку оригінальних та генеричних препаратів різних виробників певної фармакологічної групи.

Отже, виробнича практика з фармакоеконіміки є логічним завершенням вивчення дисципліни студентами, що дає можливість майбутнім клінічним провізорам набути необхідні для подальшої професійної діяльності практичні навички.

УДК 378.147.011.3:[378.016:616-053.2]-057.-875

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ВИКЛАДАННІ ПЕДІАТРІЇ СТУДЕНТАМ ІV КУРСУ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

С.М. Недельська, В.І. Мазур, Т.Є. Шумна

Запорізький державний медичний університет

THE PECULIARITIES EDUCATIONAL PROCESS OF THE STUDENTS IV C. MEDICAL FACULTY DURING OF THE STUDYING OF PEDIATRIYA

S.N. Nedelskaya, V.I. Mazur, T.E. Shumnaya

Zaporozhye State Medical University

Резюме. Наводяться сучасні підходи до навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі. Конкретизуються завдання навчально-виховного процесу. Далі планується організація навчальної діяльності, корекція навчання. У новому баченні за кредитно-модульною системою навчання виступає як закономірна, послідовна, безперервна зміна моментів розвитку взаємодіючих суб'єктів. Студент стає повноправним суб'єктом виховання, що передбачає спільний ріст і розвиток його нарівні з викладачем.

Resume. Modern approaches over are brought to the educational-educator process in higher educational establishment. The tasks of educational process are specified. Organization of educational activity, correction of studies are farther planned. In new vision after the credit-module departmental teaching comes forward as an appropriate, successive, continuous change of moments of development of interactive subjects. A student becomes competent subject education that envisages general post and development of him equally with a teacher.

Вступ. Одна із традицій вітчизняної медицини полягає у поєднанні професійної і моральної підготовки студентів, вдосконалення яких йде через процес спілкування з

викладачем та пацієнтом[3]. Крім набуття всебічних та ґрунтовних знань, майбутній лікар повинен вміти використати на практиці ці знання, тому що перше спілкування з пацієнтом

<i>Г.О. Леженко, Ю.Г. Резніченко, О.Є. Пашкова, О.М. Гиря, К.В. Гладун</i> ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ V-VI КУРСІВ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ НА КАФЕДРІ ГОСПІТАЛЬНОЇ ПЕДІАТРІЇ	328
<i>Г.О. Леженко, Ю.Г. Резніченко, О.Є. Пашкова, О.М. Гиря, М.Г. Лебединець, О.М. Лебединець, С.В. Врублевська, К.В. Гладун, А.В. Каменчик</i> ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ НАДАННЯ ДОПОМОГИ ПРИ НАЙБІЛЬШ ЗАГРОЗЛИВИХ СТАНАХ В АСПЕКТІ СТРАТЕГІЇ ІНТЕГРОВАНОГО ВЕДЕННЯ ХВОРОБ ДИТЯЧОГО ВІКУ СТУДЕНТАМ АНГЛОМОВНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ	330
<i>І.В. Летік</i> МОДЕРНІЗАЦІЯ ВИКЛАДАННЯ ЛІКАРСЬКОЇ ЕТИКИ	331
<i>Т.А. Літовченко, О.К. Зінченко, В.А. Флоріян, О.Л. Тондій, О.П. Завальна, Г.Л. Губіна</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ НА КАФЕДРІ НЕВРОЛОГІЇ ТА ДИТЯЧОЇ НЕВРОЛОГІЇ З УРАХУВАННЯМ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ В ОСВІТІ	332
<i>І.В. Лукашевич, Н.М. Малкович</i> ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ З МЕТОЮ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО УСПІШНОЇ ОСОБИСТОСТІ	333
<i>В.І. Лупальцов, А.І. Язюк, І.А. Дехтярук, С.С. Кітченко, А.В. Трофімова</i> МОТИВАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЗНАТЬ	334
<i>С.В. Малик, А.Л. Челішвілі, Р.Б. Лисенко, Д.В. Капустянський, Д.О. Лавренко, М.В. Безручко, О.С. Осіпов, В.І. Подлесний, О.П. Кучер</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СТОМАТОЛОГІВ З ХІРУРГІЇ	335
<i>В.І. Мазур</i> НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА МЕТОДОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКЛАДАННЯ ПЕДІАТРІЇ СТУДЕНТАМ IV КУРСУ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ	335
<i>В.Г. Майданник, Ю.М. Кривонос</i> СИМУЛЯЦІЙНЕ НАВЧАННЯ У ДОДИПЛОМНІЙ МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ: ПЕРЕВАГИ І ВЛАСНИЙ ДОСВІД	337
<i>Л. М. Маланчук, З. М. Кучма, І. М. Маланчин, Л. Є. Лимар, Л. О. Краснянська</i> ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ПЛАНУВАННЯ СІМ'Ї З ТОЧКИ ЗОРУ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРЯ ЗАГАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ	338
<i>Л.М. Маланчук, І.М. Маланчин, З.М. Кучма, С.В. Хміль, Л.Є. Лимар, Л.І. Романчук, О.А. Франчук, Л.О. Краснянська</i> НАПИСАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ІСТОРІЇ ПОЛОГІВ НА КАФЕДРІ АКУШЕРСТВА ТА ГІНЕКОЛОГІЇ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО КВАЛІФІКОВАНОГО ФАХІВЦЯ	339
<i>В. Й. Мамчур, В. І. Опришко, О. Ю. Коваленко, Д. С. Носівець, В. І. Жилок, Г. С. Курт-Аметова, О. М. Поета, О. В. Хомяк</i> ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕНІ ПРЕДМЕТА «КЛІНІЧНА ФАРМАКОЛОГІЯ»	340
<i>Л.П. Мартинюк, Н.В. Грималюк, Л.П. Боднар, Б.Г. Насалик, Т.О. Паламар, І.Г. Якубишина, О.О. Ружицька, Л.С. Цибульська</i> ФОРМУВАННЯ КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ № 3	341
<i>І.Я. Марченко, І.М. Ткаченко, В.М. Петрушанко, М.А. Шундрик, З.Ю. Назаренко</i> «LEGE ARTIS» ЯК СУЧАСНА ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ВИВЧЕННЯ ПРОПЕДЕВТИКИ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ (СЦЕНАРІЙ КОНКУРСУ)	342
<i>В.А. Масляно, Л.Б. Павлович, І.І. Білоус</i> ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	345
<i>Н. А. Мацегора, С. О. Полякова, В. Д. Смоквін, О. М. Леоненко-Бродецька</i> ОПТИМІЗАЦІЯ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «ФІЗИАТРІЯ» АНГЛОМОВНИМ СТУДЕНТАМ IV КУРСУ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ	345
<i>Н.А. Мацегора, О.Є. Шпота, О.А. Бабурина, О.М. Леоненко-Бродецька</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИКЛАДАННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА КАФЕДРІ ФІЗИОПУЛЬМОНОЛОГІЇ ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	346
<i>І.Р. Мисула, Т.Г. Бакалюк, А.О. Голяченко, Л.В. Левицька, О.С. Квасніцька</i> АКТУАЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАННЯ МЕДИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА ЇЇ МІСЦЕ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ	347
<i>І.Р. Мисула, Т.Г. Бакалюк, А.О. Голяченко, Л.В. Левицька, О.С. Квасніцька</i> СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО ВИКЛАДАННЯ МЕДИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ В УКРАЇНІ	349
<i>Л.В. Мікулець</i> ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ В НАВЧАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОЦЕС НА КАФЕДРІ ПРОПЕДЕВТИКИ ВНУТРІШНІХ ХВОРОБ БУКОВИНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	349
<i>В.Д. Москалюк, В.Д. Сорохан, А.С. Сидорчук</i> ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ МНЕМОНІЧНИХ ФРАЗ ДЛЯ КУРАЦІЇ ХВОРИХ СТУДЕНТАМИ-ІНОЗЕМЦЯМИ 6-ГО КУРСУ ЗА КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ НА КАФЕДРІ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ ТА ЕПІДЕМІОЛОГІЇ БДМУ	351